

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор закладу вищої освіти з

науково-педагогічної роботи

доцент Володимир ХОДОРОВСЬКИЙ

«30» 08 2024 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 222 Медицина
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь магістр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

Курс навчання 1

Форма навчання денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра психології та філософії
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри 29 серпня 2024 року (протокол № 1а).

Завідувач кафедри, проф.

(підпис) Алла БОРИСЮК

Схвалено предметною методичною комісією з суспільних та гуманітарних дисциплін 30 серпня 2024 року (протокол № 1а).

Голова предметної методичної комісії, доц.

Ніна ЗОРІЙ

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	психології та філософії
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Скакун Ігор Опанасович – доцент кафедри, кандидат філософських наук, skakun.igor@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/psihologiyi-ta-filosofiyi/
Веб-сайт кафедри	https://sites.google.com/a/bsmu.edu.ua/pssoc/
E-mail	psychology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, 3
Контактний телефон	+380 (372) 526337

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	20
Практичні заняття	30
Самостійна робота	50
Вид заключного контролю	залік

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Об'єкт діяльності – викладання філософії, зміст, структура і спрямованість матеріалу якої включає в себе вивчення історії розвитку філософії; онтології, гносеології, соціальної філософії, філософської антропології, об'єднаних у два змістових модуля. У першому змістовому модулі розкривається зміст і сутність світового й вітчизняного історико-філософського процесу. В рамках другого змістового модуля пропонуються для засвоєння студентами основні категорії онтології, структурна організація і діалектики буття, закономірності розвитку матерії та свідомості. Суттєвого значення в сучасних умовах набувають гносеологічні питання, зокрема методологічні проблеми наукового пізнання, включаючи філософські проблеми медицини. Акцентується увага саме на аналізі основних проблем медицини, зокрема, питаннях гносеологічного (специфіки теоретичних знань у медицині, методології науково-медичного пізнання, діагностики як специфічного виду пізнавальної діяльності), онтологічного (буття людини у медицині, психосоматика), аксіологічного (ціннісний потенціал медицини, життя та здоров'я як одна з найбільших цінностей) та біоетичного характеру (проблеми медичної етики, деонтології). Викладання філософії дає можливість прилучити студентів до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію свого існування, показати цілісний, інтегративний характер знань про навколишній світ, підкреслити принципову важливість для кожної людини її вільного світоглядного самовизначення, вибору активної життєвої позиції, творіння добра шляхом зміцнення власною діяльністю держави та суспільства. Філософія для майбутніх медиків – це світоглядна і водночас методологічна основа, на базі якої відбувається засвоєння гуманітарних, загальноосвітніх, фундаментальних та прикладних дисциплін. Значною мірою саме завдяки їй стає можливий вихід свідомості студентів за межі вузькопрофесійної підготовки, орієнтація на загальнолюдські цінності.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukcziya-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркових дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyh_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).
- Наскрізна програма з ментального (психічного) здоров'я в професійній підготовці здобувачів вищої освіти за спеціальністю 222 «Медицина» (кваліфікація - лікар)
- Указ Президента України № 722/2019 від 30.09.2019 р. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року. (<https://www.president.gov.ua/documents/7222019-29825>)

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролю) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
психологія	медична психологія
анатомія та фізіологія людини	медична етика
біологія	деонтологія
педагогіка	психологія впливу
соціологія	психологія здоров'я
культурологія	психологія лідерства
історія	

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

6.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Філософія» є формування у студентів цілісного уявлення про світ, людину як цілісність, про роль медицини у ствердженні сенсу людського буття, розуміння сучасного стану медицини та передбачення перспектив її розвитку. Вивчення філософії студентами має велике значення у вихованні майбутніх медиків, формуванні їх переконань, діалектичного мислення, підвищенні їх культурного рівня.

6.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Філософія» є:

- здатність до проблематизації, вміння ставити питання і шукати способи їх вирішення, розглядати парадокси, альтернативи, суперечності;
- здатність давати визначення - переходити від поверхового фактажу до узагальнюючого концептуального аналізу понять;
- здатність формулювати, впорядковувати, послідовно аналізувати свої думки;
- можливість кожній людині виробити власний світогляд, свій стиль мислення, сформулювати світоглядні, моральні, естетичні установки та ціннісні орієнтації, необхідні для активної діяльності у всіх сферах життя суспільства, враховуючи клінічну практику у медицині;
- сприяти формуванню лікарів нового типу, які поєднують професійні знання, фахову компетентність з активною громадянською позицією.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

Згідно з вимогами стандарту Філософія забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

- *інтегральна:*

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі, у тому числі дослідницького та інноваційного характеру у сфері медицини. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії.

- *загальні:*

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК 6. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ЗК 11. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 13. Усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

ЗК 15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

- *фахові:*

ФК 11. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності, включаючи систему раннього втручання

ФК 21. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються

ФК 25. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів

- *програмні результати навчання*

ПРН 3. Спеціалізовані концептуальні знання, що включають наукові здобутки у сфері охорони здоров'я і є основою для проведення досліджень, критичне осмислення проблем у сфері медицини та дотичних до неї міждисциплінарних проблем, включаючи систему раннього втручання.

ПРН 25. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формулюванню яких сприяє навчальна дисципліна «Філософія»:

Оволодіння світоглядною і методологічною основою, на базі якої відбувається засвоєння гуманітарних, загальноосвітніх, фундаментальних та прикладних дисциплін. Значною мірою саме завдяки їй стає можливий вихід свідомості студентів за межі вузькопрофесійної підготовки, орієнтація на загальнолюдські цінності.

Результати навчання для дисципліни:

Критичне ставлення до власних і чужих оцінок, почуття особистої відповідальності за свій вибір; дотримання моральних норм у професійній діяльності, ціннісні та життєві орієнтири.

Студент повинен:

- *знати:*
 - закономірності розвитку людини як головного об'єкта дослідження та медичного впливу;
 - основи процесу наукового пошуку, форми і методи наукового пізнання.
- *вміти:*
 - застосовувати філософську методологію у формуванні клінічного мислення;
 - застосовувати аксіологічні, гносеологічні та етичні принципи філософії в медицині
- *демонструвати:*
 - обізнаність у трендах сучасності, побудовані на прагматичних, мультикультурних та міждисциплінарних принципах;
 - критичне ставлення до власних і чужих оцінок, почуття особистої відповідальності за свій вибір.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Структурований план підготовки з філософії для студентів медичного факультету за спеціальністю: 222 «Медицина»

Таблиця 2а

Денна форма	Кількість годин, у тому числі				Рік навчання, семестр	Вид контролю
	Всього годин/кредити	Аудиторних		СРС		
		Лекції	Семінарські Заняття			
Модуль 1 Змістових модулів 2	90 / 3,0	20	20	50	1-й, II	Залік

Змістовий модуль 1. *Основи філософії та сучасні проблеми знання та інформації*
Розглянути сучасні проблеми теорії пізнання, включаючи питання достовірності знання, обмеженості людського розуму та методів наукового дослідження.
Аналізувати вплив інформаційних технологій на філософські уявлення про знання та інформацію, зокрема в контексті цифрової епохи.
Досліджувати взаємозв'язок між філософією, наукою та інформацією, включаючи роль філософії у формуванні інформаційного суспільства.
Вивчати етичні та соціальні наслідки інформаційних технологій, такі як приватність, інформаційна безпека та цифрова нерівність.
Обговорювати сучасні філософські підходи до проблеми свідомості та її взаємодії з інформаційними системами.

Змістовий модуль 2. *Етика, свобода та майбутнє: філософські аспекти суспільства та медицини*

Розглянути етичні питання в контексті медичної практики, зокрема, моральні дилеми, з якими стикаються медичні працівники, та принципи етичної поведінки.
Аналізувати проблему свободи в сучасному суспільстві, включаючи питання автономії, особистої відповідальності та свободи вибору в медичних та соціальних контекстах.
Досліджувати філософські аспекти медицини, зокрема, питання медичної етики, взаємодії лікаря та пацієнта, а також впливу медичних технологій на суспільство.
Вивчати соціальні аспекти філософії, включаючи роль суспільних інститутів, соціальної справедливості та взаємодії індивіда і суспільства.
Обговорювати глобальні виклики та прогнози майбутнього, такі як вплив глобалізації, футурологічні сценарії розвитку суспільства та новітні технології.

Модуль 1. Філософія

Змістовий модуль 1. Основи філософії та сучасні проблеми знання та інформації

ТЕМА 1. Предмет філософії. Філософія та світогляд.

Філософія та світогляд. Компонентна структура світогляду: картина світу, переконання, світоглядні почуття, цінності та ідеали, життєві принципи. Рівнева структура світогляду та світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння. Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія. Філософія як теоретична форма світогляду. Філософія і релігія.

Предмет філософії. Філософія як дослідження світоглядних проблем засобами раціонального мислення. Специфіка філософських проблем. Структура філософських знань. Основні питання філософії. Проблема діалогу різних філософських напрямів і шкіл. Філософія і наука. Філософія в системі духовної культури. Основні функції філософії: світоглядна, пізнавальна, методологічна, аксіологічна, соціально-практична та ін. Соціальна спрямованість філософського знання.

ТЕМА 2. Проблема пізнання та істини у філософії

Пізнання як філософська проблема. Проблема визначеності меж пізнання людини. Сутність пізнання як специфічного відношення між людиною та світом. Суб'єкт і об'єкт пізнання, характер їх взаємодії. Об'єкт-суб'єктна та суб'єкт-суб'єктна пізнавальні ситуації. Свідомість та пізнання. Роль структур свідомості в процесі пізнання. Самосвідомість та рефлексія. Рефлексія як єдність відображення і перетворення її об'єкта. Колективний і індивідуальний суб'єкт. Концепція пізнання як соціально-орієнтована діяльність. Пізнання і практика. Проблема істини. Класична концепція істини. Кореспондентна концепція істини. Когерентна концепція істини та несуперечливість знання. Прагматична концепція істини і утилітарність знання. Регулятивна концепція істини. Види істини: істина об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна, фактична і логічна, аналітична і синтетична. Проблема критеріїв істини у сучасній філософії. Критика догматизму і релятивізму. Діагностичний процес як специфічна форма пізнання.

ТЕМА 3. Філософія та методологія науки

Наука як система знання: визначення науки та її основні характеристики, мета та завдання науки. Методи наукового дослідження: емпіричні та теоретичні методи, спостереження, експеримент, моделювання, абстрагування, аналіз та синтез. Філософія науки: визначення та основні функції, роль філософії в аналізі та розвитку наукового знання. Наукові парадигми: концепція наукових парадигм Томаса Куна, нормальна наука, наукові революції та зміна парадигм. Структура наукового знання: гіпотези, теорії та закони, роль математизації в науці. Наукове пояснення та прогнозування: типи пояснень у науці, принципи та методи наукового прогнозування. Критерії наукової істини: об'єктивність, верифікація, фальсифікація, критерії істинності наукових знань. Проблема демаркації: відмінність між наукою та ненауковими формами знання, критерії демаркації. Етика наукового дослідження: етичні принципи та проблеми в науковій діяльності, відповідальність вченого перед суспільством. Соціальний контекст науки: вплив соціальних, культурних та економічних факторів на розвиток науки, наука як соціально-орієнтована діяльність. Інтердисциплінарність у науці: співпраця між різними галузями знання, переваги та виклики інтердисциплінарного підходу. Сучасні тенденції в розвитку науки: вплив новітніх технологій на наукові дослідження, глобалізація науки.

ТЕМА 4. Філософські виміри свідомості. Ментальний рівень буття людини.

Духовне буття: знаково-символічна форма буття духа. Проблема свідомості в філософії, релігії та психології (неотомізм, психоаналіз, біхевіоризм, вульгарний матеріалізм). Виникнення та еволюція свідомості: природні та соціально-історичні основи свідомості, трудова діяльність, спілкування, мова. Природа свідомості: відображення та його форми. Відображення та творчість.

Ідеальність свідомості, її структура (компонентна та рівнева). Самосвідомість. Свідомість і психіка. Рівні психічного життя людини: несвідоме, підсвідоме, свідоме, надсвідоме. Інтуїція. Свідомість і мозок. Психофізіологічні аспекти свідомості. Індивідуальна, групова і суспільна свідомість. Проблема детермінації суспільної свідомості. Структура суспільної свідомості (рівні, форми, їх взаємодія). Свідомість і штучний інтелект. Перспективи та небезпеки розвитку штучного інтелекту.

ТЕМА 5. Роль критичного мислення у цифрову епоху. Специфіка клінічного мислення

Розрізнення між достовірною інформацією та фейковими новинами. Вплив масової цифрової комунікації на формування світогляду та переконань. Перехід від аналогового до цифрового способу мислення та його наслідки. Збільшення обсягу доступної інформації та необхідність її критичної обробки. Ризики вірування у стереотипи та алгоритмічне мислення в епоху штучного інтелекту. Підвищення ризику маніпуляції та дезінформації через соціальні мережі та інші цифрові платформи. Потреба у відкритому, критичному діалозі та сприйнятті різноманітних точок зору. Розвиток навичок критичного мислення серед молоді та дорослих у цифрову епоху. Використання критичного мислення у контексті кібербезпеки та захисту персональних даних. Важливість розвитку критичного мислення для стійкості до маніпуляцій та збереження демократичних цінностей у цифровому суспільстві.

Змістовий модуль 2. Етика, свобода та майбутнє: філософські аспекти суспільства та медицини

ТЕМА 6. Філософська дилема свободи та відповідальності

Поняття свободи в філософії: різновиди та історичний контекст. Відношення між свободою та детермінізмом: конфлікт чи взаємодія? Обумовленість волі: вплив зовнішніх та внутрішніх чинників на свободу вибору. Поняття відповідальності перед самим собою та іншими: умови та обсяг. Етичні аспекти проблеми відповідальності: відношення до інших та соціуму. Свобода та відповідальність у контексті моральних норм: конфлікт із соціальними нормами та особистою свободою. Відповідальність за свої дії: межі і обсяг власної відповідальності перед іншими та суспільством. Філософське розуміння вільної волі: чи може бути вона обґрунтована у межах наукового підходу? Питання вибору та альтернатив: чи існує абсолютна свобода вибору, або вона обмежена умовностями? Свобода волі та її взаємозв'язок із особистою та соціальною ідентичністю.

ТЕМА 7. Філософія моралі. Ментальна стійкість.

Поняття моралі у філософії: різновиди та історичний контекст. Відношення між мораллю та етикою: конфлікт чи взаємодія? Обґрунтування моральних норм: релігійні, етичні та філософські підходи. Роль суб'єктивності та об'єктивності у формуванні моральних стандартів. Етичні системи та їхні концепції моралі: універсалізм, релятивізм, конструктивізм тощо. Моральна відповідальність та її обмеження: баланс між індивідуальними правами та загальними інтересами. Мораль та соціальна справедливість: конфлікт із системою закону та владою. Еволюція моральних цінностей: від традиційних до сучасних поглядів. Філософське розуміння справедливості та моралі: від ідеалізму до реалізму. Вплив культури, релігії та соціального середовища на формування моральних уявлень.

ТЕМА 8. Соціальна філософія

Поняття соціальної філософії: її об'єкт, предмет та завдання. Взаємозв'язок соціальної філософії з іншими галузями філософії та науками про суспільство. Роль і значення соціальної філософії у сучасному світі. Теоретичні підходи до аналізу суспільства: структуралізм, функціоналізм, конфліктологія, символічний інтеракціонізм тощо. Соціальна утопія та її вплив на суспільство: ідеалізм та реалізм. Соціальні системи та їх функціонування: взаємодія індивідів у суспільстві. Відношення між індивідом та суспільством: конфлікт чи взаємодоповнення? Соціальні рухи та їхнє місце у формуванні суспільства: революції, реформи, протести. Вплив технологічних та економічних змін на суспільство та його структуру. Концепції суспільства майбутнього: ультрафілософія, трансгуманізм, постлюдство тощо.

ТЕМА 9. Філософія медицини

Поняття філософії медицини: її об'єкт, предмет та завдання. Взаємозв'язок філософії медицини з іншими галузями філософії та медичними науками. Роль і значення філософії медицини у сучасному світі. Етичні аспекти медичної діяльності: конфлікти між медичними нормами та пацієнтськими правами. Поняття здоров'я та хвороби в контексті філософії: їхнє тлумачення та вплив на життя людини. Медичне пізнання: об'єктивність та суб'єктивність у діагностиці та лікуванні. Взаємодія між медичною наукою та соціальною сферою: вплив медицини на суспільство та національну політику. Концепції здорового способу життя: від фізичного до психічного здоров'я. Права пацієнтів та їхнє захист у контексті філософії медицини. Роль медичної етики у формуванні моральних стандартів у медичній практиці.

ТЕМА 10. Глобалістика та перспективи майбутнього. Цілі сталого розвитку.

Поняття глобалістики: об'єкт, предмет та завдання цієї науки. Еволюція світових відносин та їх вплив на глобальну політику, економіку та культуру. Сучасні виклики та загрози, що стоять перед глобальним співтовариством: екологічна криза, соціальні нерівності, глобальна пандемія тощо. Глобальність та локалізм у контексті розвитку сучасного світу: пошук балансу між світовими та місцевими інтересами. Шляхи досягнення глобальних 17 цілей сталого розвитку ООН. Перспективи майбутнього у глобальному світі: розвиток міжнародної співпраці, формування глобальних цінностей та стандартів, інтеграція світових ринків та культур. Глобальна безпека та шляхи досягнення міжнародного миру та стабільності. Роль технологій та інформаційного простору у формуванні глобального співтовариства та майбутніх перспектив.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 6а

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Семінарські заняття	СМС	Індивід. робота
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Основи філософії та сучасні проблеми знання та інформації					
Тема 1. Предмет філософії. Філософія та світогляд	8	2	2	4	
Тема 2. Проблема пізнання та істини у філософії	8	2	2	4	
Тема 3. Філософія та методологія науки	8	2	2	4	
Тема 4. Філософські виміри свідомості	10	2	2	6	
Тема 5. Роль критичного мислення у цифрову епоху. Специфіка клінічного мислення.	10	2	2	6	
Разом за змістовим модулем 1	44	10	10	24	
Змістовий модуль 2. Етика, свобода та майбутнє: соціальні та медичні виміри					
Тема 6. Філософська дилема свободи та відповідальності	8	2	2	4	
Тема 7. Філософія моралі	8	2	2	4	
Тема 8. Соціальна філософія	8	2	2	4	
Тема 9. Філософія медицини	10	2	2	6	
Тема 10. Глобалістика та перспективи майбутнього. Цілі сталого розвитку.	10	2	2	6	
Разом за змістовим модулем 2	44	10	10	24	
Індивідуальна робота					2
УСЬОГО ГОДИН	90	20	20	50	

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Предметне поле та функціональне призначення філософії. Світогляд людини та філософія	2
2	Проблема пізнання та істини у філософії	2
3	Філософія та методологія науки	2
4	Філософські виміри свідомості. Ментальний рівень буття людини.	2
5	Роль критичного мислення у цифрову епоху. Специфіка клінічного мислення.	2
6	Філософська дилема свободи та відповідальності	2
7	Філософія моралі. Ментальна стійкість.	2
8	Соціальна філософія	2
9	Філософія медицини	2
10	Глобалістика та перспективи майбутнього. Цілі сталого розвитку.	2
	Разом	20

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Предмет, функції та специфіка філософського знання. Світогляд людини та філософія.	2
2	Проблема пізнання та істини у філософії	2
3	Філософія та методологія науки	2
4	Філософські виміри свідомості. Ментальний рівень буття людини.	2
5	Роль критичного мислення у цифрову епоху. Специфіка клінічного мислення.	2
6	Філософська дилема свободи та відповідальності	2
7	Філософія моралі. Ментальна стійкість.	2
8	Соціальна філософія	2
9	Філософія медицини	2
10	Глобалістика та перспективи майбутнього. Цілі сталого розвитку. Залік.	2
	Разом	20

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№	Назва теми	год.
1	Релігійний світогляд в науковій картині світу.	4
2	Медичний діагноз як специфічний прояв істини.	4
3	Роль філософії в розвитку наукового методу.	4
4	Біосоціопсихологічний аналіз свідомості.	6
5	Критичне мислення та вплив соціальних мереж на сучасну свідомість.	6
6	Етичні аспекти свободи та відповідальності в контексті сучасного суспільства.	4
7	Гуманістичні настанови в медицині.	4
8	Філософське осмислення справедливості та соціальної справедливості.	4
9	Проблема людини та особистості у філософії та в медицині. Ментальний стан людини. Ментальний стан людини.	6
10.	Виміри української філософії	6
11.	Індивідуальна робота	2
	Разом	50

14. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

1. Презентація запропонованої проблеми.
2. Презентація визначеної філософської теми на семінарському занятті.
3. Підготовка реферату у відповідності до запропонованої тематики:
 - Етичні норми та цінності медичної науки.
 - Soft-skills, live-skills, digital-skills, creative-skills у підготовці лікаря.
 - Плюралізм філософії: необхідність чи випадковість?
 - Діалектика необхідності і випадковості у медико-біологічному дискурсі.
 - Проблема побудови загальної теорії хвороби в сучасній медицині.
 - Значення лікарської інтуїції.
 - Проблема творчості в науковому пізнанні.
 - Біопсихосоціальна сутність людини.
 - Життя як цінність, основні принципи антропології.
 - Сучасна цивілізація: її основні ознаки та суперечності.
 - Метод «маєвтика Сократа» та його значення для медицини.
 - «Принцип недіяння» та його прояв у медицині.
 - Метод «лезо Оккама» та його роль в медичному розрізі.
 - Шляхи пізнання за Ф. Беконом.
 - «Філософія серця» Г. Сковороди.
 - Синергетика та діалектика в медичній парадигмі знання.
 - Інноваційні технології в медицині: за і проти.
 - Глобальні цілі сталого розвитку ООН (2015 – 2030 рр.).
4. Участь у наукових студентських конференціях, засіданнях круглого столу, участь у роботі Дискусійного клубу.

15. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Підготовка до поточних аудиторних занять.

- 1.1. Опрацювання теоретичних основ курсу (конспектування основних понять, визначень).
- 1.2. Підготовка до семінарських занять (підбір завдань до теми).
- 1.4. Систематизація вивченого матеріалу перед проведенням підсумкового (семестрового) контролю.

2. Пошуково-аналітична робота.

- 2.1. Ведення словника основних психологічних термінів з кожної теми.
- 2.2. Конспектування та аналіз текстів першоджерел (книги, статті в збірках та періодичних виданнях).

3. Підготовка реферату.

Реферати оформляються згідно тематичного плану самостійної роботи з навчальної дисципліни. Реферати повинні бути оформлені українською мовою.

Вимоги до рефератів: 1. У рефераті потрібно розкрити суть проблеми, дати визначення основних понять, огляд стану проблеми та основних підходів до її вивчення, викласти своє розуміння даної проблеми і зробити висновки. 2. Структура реферату: - титульна сторінка (з вказаними – темою, прізвищем автора, факультету і кафедри, де вчиться студент, прізвищем і регаліями викладача); - зміст реферату; - вступ (актуальність проблеми та ступінь її розробленості); - основна частина; - висновки, рекомендації; - список використаної літератури (3-5 джерел, причому слід обов'язково вказувати автора, назву книги, місто і рік видання). 3. При написанні реферату потрібно використовувати різні наукові і науково-популярні джерела (монографії, наукові збірники, наукові журнали тощо). 4. Обсяг реферату – 15 сторінок рукописного або друкованого тексту (формат А-4). 5. Реферат зараховуватиметься (або не зараховуватиметься) за результатами представлення та обговорення.

16. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Як визначається поняття свідомості в філософії?
2. Які основні підходи до розуміння природи свідомості?
3. Які аспекти гносеології досліджують процеси пізнання?
4. Як відрізнити об'єктивність від суб'єктивності у пізнанні?
5. Чому критичне мислення важливе для сучасного світу?
6. Які основні характеристики критичного мислення?
7. Як свобода і відповідальність пов'язані між собою в філософії?
8. Чому деякі філософи вважають, що свобода обмежена детермінізмом?
9. Як філософія науки визначає методи дослідження та пізнання?
10. Які основні епістемологічні моделі існують у філософії науки?
11. Які основні етичні системи існують у філософії?
12. Як моральні цінності впливають на поведінку людини в суспільстві?
13. Які основні соціальні проблеми аналізує соціальна філософія?
14. Які філософські аспекти медицини важливі для практикуючих лікарів?
15. Як філософські переконання впливають на підходи до медичної допомоги?
16. Які етичні ділеми існують у сучасній медицині, які потребують філософського аналізу?
17. Які основні підходи до моральних проблем у медицині пропонуються філософією?
18. Як соціальна філософія аналізує структуру та функціонування суспільства?
19. Які основні теорії соціальної справедливості в філософії?
20. Як філософські концепції впливають на розвиток соціальної політики та законодавства?

17. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ЗАЛІКУ

1. Вміти застосовувати філософську методологію у дослідженні медичних проблем (діалектичний та синергетичний підхід).
2. Об'єктивно, на наукових засадах, визначати основні філософсько-наукові закономірності.
3. Вміти відстоювати власну позицію, яка корелюється із загальнолюдськими цінностями:
 - поняття цінностей;
 - свобода і справедливість як умови існування громадянського суспільства;
 - аксіологічні елементи в медицині та фармації.
4. Володіти методикою дослідження сутнісних сил людини (філософська антропологія).
5. Ефективно застосовувати філософське мислення в медичній практиці.
6. Адаптуватися до нових інформаційних, технологічних парадигм (філософія культури, соціальна філософія, лінгвістична філософія).
7. Вміти творчо розв'язувати міжособистісні конфлікти (філософія творчості).
8. Вміти самостійно приймати рішення в предметно-практичній і духовно-теоретичній сферах.

18. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

У процесі вивчення філософії застосовуються наступні форми і методи контролю:

Початковий – здійснюється під час проведення бесід, практичних занять і включає в себе перевірку знань теоретичного матеріалу, який набуто в середній школі та набувається студентами в процесі вивчення інших дисциплін (політологія, українська культура, всесвітня історія та ін.), що проводиться методом анкетування, фронтального усного опитування тощо.

Поточний – здійснюється на семінарських заняттях. За змістом він включає два аспекти: якість засвоєння матеріалу, який охоплюється темою практичного заняття та активну

участь студента в роботі семінару. Крім того, включає написання контрольних робіт, тестування, історичні диктанти тощо. Поточний контроль на практичних заняттях проводиться з метою виявлення готовності студентів до занять у таких формах:

- вибіркове усне опитування перед початком занять;
- фронтальне стандартизоване опитування за картками, тестами протягом 5-10 хв.;
- фронтальна перевірка готовності студентів до заняття;
- письмові відповіді на окремі запитання семінарського заняття;
- письмова (до 20 хв.) контрольна робота.

Проміжний – здійснюється на практичних заняттях і має дві цільові функції: перевірку засвоєння студентами основних положень лекцій, які читаються з курсу, і стимулювання поглибленого вивчення програмного матеріалу. Проводиться методом написання самостійних та контрольних робіт, складання кросвордів, проблемних таблиць тощо.

Підсумковий – здійснюється у формі заліку після закінчення вивчення всього курсу “Філософія”. Оцінювання здійснюється згідно регламенту проведення контролю та критеріїв оцінювання.

19. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах є однаковою.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності є стандартизованими і містять контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті і становить: **120 = 10 x 12 (без ІСРС)**.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «відмінно» на кожному занятті з додаванням балів за індивідуальну роботу і становить: **200=10 x 19+10 (ІСРС)**.

Оцінка з дисципліни, формою підсумкового контролю яких є залік базується на результатах поточної навчальної діяльності та виражається за двобальною шкалою «зараховано» або «не зараховано». Для зарахування студент має отримати за поточну навчальну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів з дисципліни (120 балів).

Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали в залежності від кількості тем.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок								Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання				
			5	4	3	2	5	4	3	2	
Модуль 1 150/3,0	2 (№№ 1-2)	10	19	16	12	0	10	-	-	-	120

20. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Надольний І. Ф. Філософія. Навч. посіб. Київ, Вікар, 2020.
2. Соціально-філософські та етичні проблеми медицини: навчальний посібник / А. П. Алексеєнко, В. М. Лісовий, К. І. Карепнко [та ін.] ; за заг. ред. А. П. Алексеєнко, В. М. Лісового. — Харків : Колегіум, 2010. 340 с.
3. Петрушенко В.Л. Філософія. Підручник. Львів : Магнолія, 2017.
4. Попов М.В. Філософія: Підручник. К.: ВСВ «Медицина», 2021.
5. Борисюк А., Скакун І., Манчул Б. Філософія. Навч.-метод. посібник. Чернівці. 2018. 128 с.
6. Мойсей А., Троянський В., Манчул Б. Філософія. Навч.-метод. посібник. Чернівці. 2017.

Допоміжна

1. Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Підручник. К. Академвидав, 2008.
2. Людина в сучасному світі [Текст]: колект. моногр.: в 3 кн. / за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ін-т соціогуманіт. пробл. людини Зах. наук. центру Нац. акад. наук України. Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2012.
3. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. Пер. з фр. В 3-х томах. К.: ДУХ І ЛІТЕРА, 2011-2013.
4. Федів Ю.В., Мозгова Н.Г. Історія української філософії: Навчальний посібник. К.: Україна, 2001.
5. Філософія: Мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. К.: Книга, 2005.
6. Філософський енциклопедичний словник / Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України. К., 2002.
7. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Навч. посібн. / В.П. Андрущенко, І.Г. Волинка, Н.Г. Мозгова та ін. К.: Каравела, 2010.
8. Соціально-філософські та етичні проблеми медицини: Навч. посібн. / За ред. А.П. Алексеєнко, В.М. Лісового. Харків: Колегіум, 2010.
9. Бути людиною [Текст] / Мирослав Попович. К.: Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2018. 223 с.

Інформаційні ресурси

1. Сервер дистанційного навчання БДМУ – (moodle.bsmu.edu.ua)
2. Сайт Буковинського державного медичного університету - (www.bsmu.edu.ua)
3. Сайт кафедри психології та соціології БДМУ – (psychology.bsmu.edu.ua)
4. Методологічна функція філософії в науковому пізнанні – (<http://refs.co.ua/61761>)
5. Вклад медицини в розвиток філософських думок про форми руху матерії, простору і часу – (<http://lektsii.net/1-85517>).
6. Цілі сталого розвитку ООН – <https://www.undp.org/uk/ukraine/tsili-staloho-rozvytku>